

הוצדה) שלא היה יכול לטעון כי עירום הוא.

שמיר קיבל את הכסף כדי לערוך חוברת יפה לטיכום אירועי העשור. המשורר והעורך המנוסה שלמה טנאי, שקצר זריזונה בעריכתו את עתון-הפרש של מנגנון-החושך רימון, לא הספיק למאר בעצמו את המפעל הכביר. היה צורך בטופר בשר ודם.

בדבר אחד הצטיין שמיר: בידיעת הדיקדוק העברי. כי עיקר עבודתו של שמיר היתה להעתיק כלשונה את חוברת-ההקדמה של ועדת-העשור, בה פורטו בלשון עתיד האירועים המתוכננים, ולרשום אותם בלשון עבר כדברים שהיו. נאמנותו למקור היתה ראוייה לציון, כראוי לאדם העוסק מזה שנים בתיאור נאמן של ההיסטוריה.

דוגמאות מאלפות:

● בחוברת-ההקדמה: "הילולה דרבי מאיר בעל הנס בטבריה - הילולה מסורתית זו, הנערכת על קברו של רבי מאיר בעל הנס שלידי חמי טבריה, נמשכת כל הלילה בשירה ובמחולות מסורתיות ובחלוקת משואות בחצר בית-הכנסת, האשכנזי והספרדי שעל הקבר."

היצירה של שמיר: "הילולה דרבי מאיר בעל הנס בטבריה - הילולה מסורתית זאת נערכו ליד קברו של רבי מאיר בעל הנס ונמשכה כל הלילה. בחצר בית-הכנסת הספרדי והאשכנזי הודלקו משואות וקהל החוגגים שמנה אלפים שי ורקד עד אור הבוקר."

● בחוברת ההקדמה: "תחרות קליעה למטרה - שדה המטווחים ימשש בל"ג בעומר מקום מיפגש לבני-נוער בגיל 18-15 אשר ישתתפו בתחרות קליעה..."

ביצירתו של שמיר: "תחרות קליעה למטרה - שדה המטווחים שימש בל"ג בעומר מיפגש לבני נוער בגיל 18-15, שהשתתפו בתחרות קליעה..."

לפעמים קרו פגזים בהליכה זו בשדה-ירים. בחוברת-ההקדמה לא ידעו המחברים מראש כי שרים יחליטו ברגע האחרון להופיע באירועים מסויימים. לכן התעלם גם שמיר מהופעתם בטיכום.

אב שמר ניב על שמיר, הרי ששמיר דיבר בניבו של ניב. לכן הכליל בחוברת-הטיכום עשרות אירועים שעשו רושם טוב בקהל, אך שלושת-העשור לא היה שום קשר אליהם. למשל: מיסדר ומיצע צה"ל, הנערך בכל שנה; יום הזכרון ברחבי הארץ; חנוכת קריית האוניברסיטה; חג הפרח בחיפה; מיצעד המחולות של אבא חושי; הילולה דרבי מאיר בעל הנס; ל"ג בעומר במירון, ועוד ועוד. כל אשר עשה משהו במשך השנה הזאת והוכתר בהצלחה - גרשם פשוט על חשבון ועדת העשור, מלבד, אולי, הילדים שגולדו בארץ באותה שנה.

פיזומוקי - ביזנס

כל זה היתה, בין השאר, מטרה אחת שיצאה בינתיים לאור העולם, זיעזעה את אזרחי הארץ: העברת ההון הרב של רב-רוטוב, ידע וציד, שנרכש על ידי המנגנון הממלכתי, לידי חברה פרטית, מורכבת כולה מהאנשים הקרובים ביותר לניב.

אין זה בלתי-רגיל במדינת ישראל שפקיד ממשלתי יצבור בידיו את כל הקשרים הקשורים בתפקידו הממלכתי, יתפטר תוך קטנה עם הממונים עליו ויקח עמו את התפקיד הממלכתי כעסק פרטי מפיקור-החיים, קבלן מטעם המדינה. זוהי אחת השיטות הבודקות והיעילות ביותר לעושק הציבור.

אולם מה שקרה בתחומי ועדת-העשור הפך את כל המיבצעים הפרטיים האלה למישחק של חובבנים. מארגני-התחביב פעלו בשטח זה כמקצוענים מושלמים - הם הכינו את המיבצע מראש, תוך ראיית הגולד ותיכונן לטח-אירוף.

כך אורגנה תערוכת התחביב מראש מתוך כוונה להעבירה למקומות אחרים, אחרי תום פעולות ועדת-העשור הראשונה - פעילי החברה הפרטית, עוד בזמן עבודתם בוועדת-העשור, עסקו בהעברת התערוכה לחיפה. תמורת שרות זה בלבד שולם להם - כחברה פרטית - סך של 16 אלף ל"ג, ללא מיכור והזמנת הצעות אחרות.

ביתר הבטחה הומחשה שיטה זו במיבצע אחר - מיצעד הפזמונים, שנשא את השם היו זמנים. הוא נוגן בהארמוניה של שני קולות - קול ראשון של ועדת-העשור, וקול שני של חברת עשור הפרטית, שטרם נולדה. אולם מארגניה, ששלטו גם הם בדקדוק העברי, כבר רוננו בלבם "היו זמנים..."

לכן הוחתמו כל האמנים התמימים על הסכמה להופיע שלוש פעמים - בהן יקבלו שכר מודרג. בהופעה הראשונה - היחידה שיכלה להיערך עוד בשנת-העשור - יקבלו 100 ל"ג כל אחד, מכספי המדינה. אולם בפעם השנייה והשלישית, שכולות היו להיערך רק מטעם החברה הפרטית - היו צריכים לקבל 50 ל"ג בלבד.

אנשי החברה קיפו, כמובן, שכל העניין יעבור בשקט, וכי האמנים לא ירגישו כלל שביתת-התחלף הבעל הממלכתי בבעל פרטי. רק השבוע, אחרי הגילויים הראשונים, התעוררו האמנים וסירבו לקבל את ההתחייבות שנתנו למדינה, לא לפרטים.

אין זו השערויה היחידה של היו זמנים. חמור יותר עצם העובדה, שהמדינה השקיעה בהוצאות החד-פעמיות של הערב הראשון רבבות לירות - אותן קיחתה החברה החדשה לרשת איטומטית.

ועדת-העשור חתמה גם על חיזה עם המבצעים בדבר הוצאת תקליט ארוך-גגן של היו זמנים, מן ההקלטה שהוקלטה בחייל התרבות. הצלחת התקליט היתה מובטחת מראש. בינתיים נתברר כי גם מתקליט זה עמדו ליהנות גורמים פרטיים - שאין ולא כלום בינם לבין ועדת-העשור, בעלת הזכויות, מלבד קשרים הלזטים בערפל.

השבוע, כאשר היהדו בארץ הגילויים המרעישים על הקטנה של חברת עשור, התמוטטו רוב תוכניותיה בורקרו הביקורת הציבורית. הציבור, שהורגל להרבה בשנים האחרונות, לא היה בכל זאת מוכן לסבול תופעה כזאת. אם קיחה משהו של הציד של הועדה הממלכתית, בו השקיעה האומה מאות אלפי לירות, יועבר לחברה פרטית כלשהי בנויד צדשים, הרי תקוה זו שובשה - בינתיים.

מוהל בדרך

שם שניב דאג לכפופים לו, דאג גם לעצמו. עוד בראשית שנת-העשור השיג ניב הבטחה מפורשת מאת טדי קולק כי אחרי הצלחתו, בעזרתה קיחה קולק לתקן את עמדתו הציבורית, יוכה ניב להשתלמות על חשבון האומה למשך שלוש שנים תמימות, באוניברסיטה אמריקאית.

הבטחה זו נעלמה כאשר פורסמה בתצפית העולם הזה. גם ההבטחה למנותו למנהל החברה הממשלתית לתירות, במקומו של יוחנן ביהם, הופרה אחרי שעובדי חברה התיירות הפגינו התנגדות נמרצת, ודבר הקטנה פורסם בהעולם הזה ובעתונות אחרים. אולם טדי קולק לא יפקיר איש כמו ניב. לכן זכה בהבטחה חזשה: למנותו למנהל חברת התיירות הממשלתית בבריטניה, ולאפשר לו השתלמות בלונדון. לצורך זה לומד ניב, שאינו שולט בשפה האנגלית, את ניבי ארץ-כהונתו.

הטענה כי איש כמו ניב עוד זקוק להשתלמות, מגוחכת. אם יגיע ללונדון, יוכלו העיתונאים לראות כי התורה השגורה בפיו, והידע שצבר, אינם בנמצא בשום אוניברסיטה של הגדולה.

במדינה

(המשך מעמוד 8)

רחי חיפה, מממני המוזיאון, את הקיפוח שמקפחים אותו. שעתים לפני פתיחת התע" רוכה הכללית, הציב גרינברג את תערוכתו הפרטית על המדרכה ליד פתח המוזיאון, ריכו מסביבו את כל קהל המוזיאונים, כששאלו אורחיו של שיף את מנהל המוזיאון, מדוע דחה את ציוריו של גריני ברג, ענה הדוקטור לאמנות כסוף-השיעור, "אולי הוא מצויר טוב נופים אבל בפורטרטים הוא חלש". כאשר סיפרו על כך בחוץ לגרינברג, שבאותו יום בדיוק קיבל אישור על קבלתו לאגודת הציירים, ענה, "זה מה שהוא אומר היום. אבל כשיש תערוכה של תמונות-נוף הוא אומר שאני טוב בפורטרטים".

שכונת ידירות

עוברים ושבבים ברחוב יהודה הלוי בתל-אביב פקחו את עיניהם בתמהון. לידם, על

מותקפת פקטה זידיד הידיים לקחו כסף

המדרכה, צעד לאטו גבר צעיר, נשא על גבו משא מוזר ביותר: אשה בלונדית צעירה שרגלה היתה נתונה בלוחות עץ ותחבושות. לסקרנים שהקיפוהו היה האישי, טיפן ברט (34), מוכן לספר סיפור ארוך, שהציר המרכזי בו היתה התעללות המשטרה בו ובחברתו יהודית פקטה (32).

"יהודית הלכה ברחוב בן-יהודה ליד אר-לזורוב", סיפר טיפן, "ופתאום ניגש אליה בחור ורצה לדבר אתה. היא הלכה אתו עד רחוב הירקון, ושם הוא סחב אותה לחצר של אחד הבתים, הפיל אותה ואנס אותה בכוח. לאותה חצר נכנס פתאום אדם נוסף שגם הוא אנס אותה תוך כרי מכות, שגרמו לה לשברים ברגל. אחרי שסיימו שניהם, חטפו ממנה את הארנק וברחו".

לא אונס, תקיפה. מאחר שכל הכסף שהיה בידי הווג נגנב על ידי שני הצעירים, לקח טיפן את יהודית על גבו, והוביל אותה לתחנת המשטרה. "שעות התזיקו אותנו בלי טיפול, בסוף לקחתי אותה, כשהשוטר לא היה, והבאתי אותה לרופא הממשלתי ב"קריה".

הנאספים נדו לזוג האומלל בראשו. בקרו את התנהגותה של המשטרה. זו האחרונה הסבירה את הדברים בפשטות רבה. "שום דבר לא היה קורה לולא היתה יהודית פקטה יצאנית רחוב. אף אחד לא אמר לה ללכת עם הצעיר שהיכה אותה. הוא אמנם יאשם, אך כלום היה קורה הדבר לולא הל' כה עמוד"

אמנות

בקרב

זבחן לבמאי

שליחי תיאטרון הבימה התרוצצו השבוע בכל ארכיוני מערכות העתונים בתל-אביב, בחיפוש אחרי שתי תמונות ישנות. האחת: פגישת ראש ממשלת בריטניה לשעבר, נחיל צ'מברליין, עם אדולף היטלר במינכן. השנייה: פגישת שר-החוץ הגרמני לשעבר, יואכים פון ריבנטרופ, עם שר-החוץ הסובייטי לשעבר, ויאצ'סלאב מולוטוב, במוסקבה. תמונות אלה רוצה הבימה לכלול בתוכניה של הצגתה הבאה, בידרמן, בכימויו של שרגא פרידמן.

כי בכתבו את המחזה בידרמן - לכת חילה בצורה של תסכית רדיו - היתה כוונתו של המחזאי החובב מאקס פריש, העוסק בשעות-העבודה כמהגוס העירוני של ציריך, ליצור משל סאטירי על הפדונים, שבשיתוף-פעולתם סייעו להצגת הבערה הגדולה שליחכה את אדמת אירופה, במל' חמת העולם השנייה.

לצורך זה, בחר פריש בגיבורו הוצעיר בורגני, יצרן מיהשיער המבטיחים את צמיחתו מחדש, מר בידרמן (מאיר מרגלית). הוא יודע היטב כי מציתים מסוכנים מסתווים במים בעיר - כמה בתים כבר עלו באש - ואף על פי כן, הוא מניח לראשון שבהם, מתאגרף לשעבר (שמואל רודנסקי), להדור לביתו ולהשתכן בו בעליית-הגג. לאחר מכן, הוא מסתכן יותר ויותר ברשת פחדיו, מניח למציתים למלא את עלייתו בחביות בגזון ומעדיף להתייחס לכל דבריהם בדבר ה"תה הקרובה כאל הלצה מוצלחת - שכן, אינו מעז להוציא את המסקנות המתבקשות מאליהן. כך מגיעה הסתגרותו העצמית לשיא, כאשר הוא מגיש במו ידיו למציתים את הגפרורים שלו, אחרי שבעיר נאסרה מכירת גפרורים והחוקים.

בידרמן הוא מחזה של חומר-גלם. המחזאי כשלעצמו לא העניק ליצירתו ולדמויותיו די עוצר וחיוניות, כדי שהתמליל שבפניהם יוכל להחזיק מעמד, ללא הצגה עשירת-אמצאות ושופעת הברקות. על כן, הצגת הבכורה של בידרמן, העומדת להתקיים בהבימה בשי-בוע הבא, תהיה בראש ובראשונה מבחנו של הבמאי שרגא פרידמן.

מאחורי הקלעים

גפרורים זנועים

המוסיקוד "אולימפייה" לא יעלה עוד כנראה על בימות ישראל - האמרגן גיורא גודיק החליט להסתלק מהמשך ביצוע התוכנית לפי שעה, מחמת אי-ההצלחה הכספית של ההופעות האחרונות. יבעיקר הופעת לואי ארמסטרונג. להקת האורגנים, שעמדה להופיע במסגרת התוכנית הבאה של אולימפייה, תופע כבר ללא שלט זה... שמיר עזת סותרות על עתידה של להקת בצל ירוק ממשכיות לסר בחלל עולם האמנות הוצערה בישראל. הצעד האחרון במשך הכרוה של אורי זוהר, קבל עם ועדה, בקפי כסית, כי בהצגה הבאה של בצל ירוק יקח שום חלק, לא כבמאי ולא כשחקן, עם סיום ההצגות של אף סלה למורגנטש ינתק כליל את קשריו עם להקת זאת. מאיר מרגלית, שחקן תיאטרון הבימה עומד על כך שלקראת ההצגה הקרובה של בידרמן (ראה לעיל) ינתנו לו גפרורים מתוצרת חוץ. "הגפרורים מתוצרת הארץ", טען, "התגלו לי בזמן החזרות כמועצ-שתי פות, ולא כגורמי-שריפות."

חדריך

הצגות

● העצים מתים זקופים (הבימה) - חנה רובינא ושמעון פינקל מעצבים דמור יות מלבבות, במלודרמה הכיבה בפשטנותה ובכימוי לא-חביב באי-פשטנותו. ● הבט אחרה בזעם (הבימה) - מישה אשורב וזעם במשך שעתים וחצי, העשויות להשיע את סקרנותם של כל המתעניינים בהלך-רוחם של הצעירים הוועזים הבריטיים. בימיו מעולה - היי קילוס.

תערוכות

● מארסל יאנקו (ביתן הלנה רוביני שטיין) - שיחזור דרכו האמנותית של האד מן הישראלי, שהיה בנעוריו מיוצרי תנועת הדאדא.

בידור

● חשד יודע (סמבטיון) - כמה מס' פרים חזקים של סאטירה פוליטית, הרבה פחות חזקים על נושאים אחרים. ● בגל קצר (מועדון התיאטרון) - סאטירה פוליטית, ראשונה בהצגתה בישראל.